

کبد در طرف راست شکم و زیر قفسه سینه قرار دارد و توسط شریان کبد و یک ورید به نام ورید باب؛ مشروب می شود. ورید باب خون سیاهرگی را از روده ها به کبد می برد تا کبد بتواند مواد غذایی موجود در آن را جهت ذخیره سازی و ساخت قندها، پروتئینها (مثل آلبومین) و چربی ها بکار ببرد. همچنین کیسه صفرا توسط مجرای صفراوی به کبد متصل می شود. کبد وظایف مهمی را به عهده دارد این وظایف عبارتند از:

- ❖ ذخیره سازی و ساخت قندها، پروتئینها (مثل آلبومین) و چربی ها.
- ❖ ذخیره سازی ویتامین آ، د و آهن
- ❖ ذخیره ویتامین کا
- ❖ ساخت عوامل مؤثر در انعقاد خون (فاکتور های انعقادی)
- ❖ ساخت صفرا؛ صفرا در بازجذب چربی از روده نقش مهمی را به عهده دارد.
- ❖ از بین بردن سموم و مواد شیمیایی مضر
- ❖ دفع داروها از بدن

بیماری سیروز چیست؟

سیروز یک بیماری مزمن و برگشت ناپذیر کبد است. در این بیماری سلول های کبد دچار آسیب شده و بتدریج از بین می روند و در نهایت سلول های مرده جای سلول های سالم را می گیرند.

علل سیروز

سیروز می تواند علل بسیار زیادی داشته باشد. شایع ترین آنها عبارتند از:

- ◆ عفونت های ویروسی مثل انواع هپاتیت های ویروسی
- ◆ مسمومیت با سم ها و داروها
- ◆ بیماریهای ارثی مثل ویلسون و تیروزینمی

- ◆ مصرف برخی داروها
- ◆ مصرف طولانی مدت الکل
- ◆ انسداد مجاری صفراوی
- ◆ بیماریهای خود ایمنی

علائم سیروز

در مراحل اولیه بیماری علائم شامل تب، کاهش وزن، اسهال و استفراغ، خستگی و ضعف، بی اشتها، بزرگی کبد و خارش می باشد. در مراحل پیشرفته علائم عبارتند از:

- خونریزی از دستگاه گوارش که شامل خونریزی از مری و مقعد است که به دلیل افزایش فشار در ورید باب می باشد. افزایش فشار در ورید باب باعث گشاد شدن وریدهای مری یعنی واریس مری می شود که از علائم مراحل نهایی سیروز می باشد و فرد را مستعد خونریزی می کنند. علاوه بر افزایش فشار ورید باب؛ کمبود عوامل انعقادی نیز باعث بروز خونریزی های غیر طبیعی در مناطق مختلف بدن می شود.
- بروز کبودی در روی پوست که به علت کمبود عوامل انعقادی و خونریزی زیر پوستی می باشد.
- زردی پوست (یرقان)
- برجسته شدن رگ های سطح شکم
- ورم در اندام ها
- کاهش میل جنسی
- سوء هاضمه
- درد شکم
- بزرگ شدن پستان در مردها
- تب
- کاهش برون دهی ادراری و تیره شدن رنگ ادرار
- مدفوع بی رنگ

- کاهش سطح هوشیاری و کما که به دلیل تجمع مواد سمی در مغز می باشد.
- اختلال در حافظه
- کم خونی
- جمع شدن مایع در فضای شکم (آسیت)
- عفونی شدن خودبخود مایع آسیت
- نارسایی کلیوی

تشخیص

قطعی ترین راه تشخیص سیروز نمونه برداری از کبد است. همچنین سونوگرافی و سی تی اسکن از کبد به تشخیص کمک می کند. علاوه بر این آزمایش های مربوط به عملکرد کبد میزان پیشرفت بیماری را نشان می دهند. این آزمایش ها شامل اندازه گیری پروتئین های خون، آنزیم های کبدی، بیلی روبین و بررسی عوامل انعقادی مثل PT می باشند.

درمان

درمان بستگی به علت سیروز و عوارضی که فرد تجربه می کند دارد. هدف از معالجه پزشکی کنترل و درمان عوارض ناشی از سیروز و جلوگیری از پیشرفت بیماری می باشد. اقدامات درمانی عبارتند از:

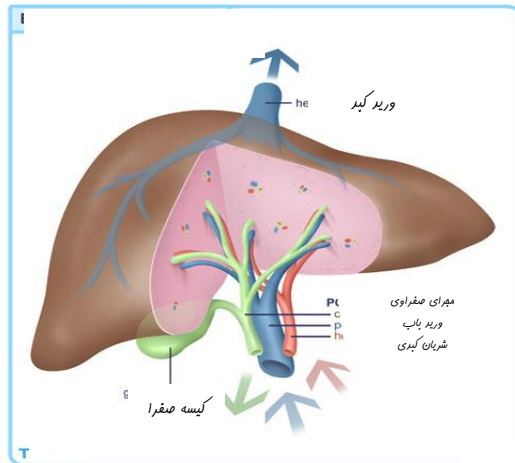
- کنترل خونریزی از واریس مری از طریق اندوسکوپی
- درمان آسیت با استفاده از داروهای ادرار آور، محدود کردن دریافت آب، مایعات و نمک و کشیدن آب شکم
- درمان خونریزی و کم خونی از طریق تزریق خون و فرآورده های خونی
- پیش گیری و درمان اختلالات سطح هوشیاری و کما از طریق تجویز شربت لاکتولوز و قرص یا شربت مترونیدازول

فنی

مرکز آموزشی درمانی نمازی
واحد آموزش ضمن خدمت

سیروز

PT-HO-120

تهیه کننده: فاطمه اسماریان کارشناس پرستاری

عظیمه عباسیان کارشناس ارشد پرستاری

باز بینی: اشرف معماریزاده کارشناس ارشد NICU

استاد علمی: دکتر امید محمد کریمی متفحص بیماریهای داخلی

۱۳۹۴

در صورت آب آوردن شکم روزانه ۲ ساعت داخل وان آب ولرم تا
کردن استراحت کنید.

در صورت تهوع و درد شکم و سیاه شدن بلافاصله به بیمارستان
مراجعه نمایید

- واکسن هپاتیت B را تزریق کنید.
- سالیانه واکسن آنفولانزا را تزریق کنید.
- جهت تسکین خارش به توصیه های زیر عمل کنید:
  - از صابون ملایم استفاده کنید.
  - بعد از دوش گرفتن خود را با حوله نرم خشک کنید و بلافاصله کرم مرطوب کننده بر روی پوست بمالید.
  - از لوسیون ضد خارش استفاده کنید.
  - ناخن های خود را همیشه کوتاه نگه دارید.

نکته مهم:

در صورت بروز استفراغ خونی و کاهش سطح هوشیاری
سریع به پزشک مراجعه کنید.

منبع:

1. Garcia-Tsao G. Cirrhosis and its sequelae. In: Goldman L, Ausiello D, eds. *Cecil Medicine*. 24th ed. Philadelphia, Pa: Saunders Elsevier; 2011:chap 156
2. Cirrhosis. Available from:
3. <http://www.mdconsult.com/das/patient/body/173996189-6/924360956/10041/31076.html>
Accessed: December 2009.
4. Hockenberry, M. & Willson, D. (2007). *Wong's Nursing Care of Infants and Children*. 8th ed. Mosby.
5. Bare B, Smeltzer S. (2010) *Brunner & Suddarth's Text book of Medical Surgical Nursing*. 11th ed. LWW.
6. Guadalupe G, Jaime B, Management of Varices and Variceal Hemorrhage in Cirrhosis, *N Engl J Med* 2010; 362:823-832

- درمان سوء تغذیه تجویز ویتامین ها بخصوص ویتامین های آ، د، ای و کا
- درمان عفونت

پیش آگهی

مراحل پیشرفته سیروز خطرناک است و کنترل عوارض نیز مشکل می باشد و تنها راه نجات فرد مبتلا انجام پیوند کبد می باشد.

چند توصیه های مهم

- جزوه مربوط به داروهای تجویز شده و عوارض آن را از پرستار خود بخواهید.
- تنظیم رژیم غذایی و میزان دریافت نمک و مایعات جهت کنترل عوارض سیروز کار پیچیده ای می باشد و باید یک متخصص مجرب تغذیه این کار را انجام دهد.
- مصرف سبزی و میوه را فراموش نکنید.
- از مصرف خوردنی های وانیل دار مثل بستنی و بیسکویت کارامل دار و بعضی تنقلات مثل آجیل، بادام زمینی و گردو پرهیز کنید
- از کم تحرکی بپرهیزید و یک برنامه ورزشی ملایم داشته باشید. بی تحرکی باعث یبوست و تشدید خونریزی می شود.
- در صورت احساس خستگی، استراحت کنید.
- بطور مرتب تحت نظر پزشک باشید.
- جهت پیش گیری از خونریزی از لثه از مسواک نرم استفاده کنید.